

ПРОФЕСІЙНА ОСВІТА

УДК [378:37.011.3-051]: 613

Тарас АНДРІАНОВ, старший викладач кафедри фізичної культури та методики викладання Криворізького державного педагогічного університету

ФОРМУВАННЯ ФІЗКУЛЬТУРНО-ОЗДОРОВЧОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ШКІЛЬНИХ УЧИТЕЛІВ В УМОВАХ ПРОМИСЛОВОГО КРИВОРІЖЖЯ

Taras ANDRIANOV, Senior Lecturer of the Department of Physical Culture and Methods of Teaching, Kryvyi Rih State Pedagogical University

FORMATION OF PHYSICAL AND HEALTH COMPETENCE OF FUTURE SCHOOL TEACHERS IN THE CONDITIONS OF INDUSTRIAL CRISIS

Статтю присвячено розробленню актуальної педагогічної проблеми екстраполяції здорового способу життя в компетентнісний педагогічний вимір. Зокрема, розкрито особливості процесу формування фізкультурно-оздоровчої та спортивно-масової компетентності майбутніх учителів школи з урахуванням складних регіональних умов промислового Криворіжжя. Доведено, що формування у студентської та учнівської молоді звички дотримуватись принципів здорового способу життя не лише забезпечує від ризику захворювань промислового регіону, але й стає ефективним засобом педагогічного впливу, а в широкому сенсі – виразним знаряддям компетентнісного педагогічного підходу.

Ключові слова: здоровий спосіб життя (ЗСЖ), фізкультурно-оздоровча компетентність, фізична культура, промислові регіони.

Summary. The article is dedicated to development of the actual pedagogical problem of extrapolating a healthy lifestyle into a competent pedagogical dimension. In particular, the features of the process of

physical culture and sports competence formation in future school teachers are described, taking into account the complex regional conditions of industrial Kryvyi Rih. It is proved that formation of healthy lifestyle habit among student-age population not only protects against the risk of the industrial region diseases, but also can become an effective means of pedagogical influence, and in a broad sense – a sound instrument of competence-based pedagogical approach.

Key words: healthy lifestyle, physical culture and health competence, physical culture, industrial regions.

Мета: розкрити особливості процесу формування фізкультурно-оздоровчої та спортивно-масової компетентності майбутніх учителів школи з урахуванням складних регіональних умов промислового Криворіжжя.

Постановка проблеми в загальному вигляді. Аналіз статистичних даних за останнє п'ятиріччя (2012–2017 рр.) засвідчує, що інтеграція держави до європейського і світового співтовариства залежить від сучасного молодого покоління, рівня його професійної, духовної культури, стану здоров'я та соціальної сутності, яка формується ще з учнівсь-

ких років. Сучасні соціально-політичні, економічні та санітарні чинники часто завдають шкоди психічному і фізичному здоров'ю сучасної студентської молоді, що негативно впливає на місце української молоді в міжнародному співробітництві. Складні соціокультурні процеси, динамічність життя, науково-технічний прогрес вимагають від сучасного студента промислового регіону адаптуватися в соціумі, орієнтуватися в інформаційному просторі і приймати виклики часу, озброївшись передусім міцним здоров'ям. Та для цього потрібно стежити власним здоров'ям (без стресів та перевантажень).

Національна система фізичного виховання передбачає побудову змісту, форм і методів фізичної культури, спрямована на інтелектуальну, емоційну, волюву активність студентів, їхні погляди, поведінку, фізичне вдосконалення. Однак для молоді, котра народжується і зростає в умовах промислових регіонів, характерні високі показники різноманітних захворювань.

На Криворіжжі сконцентровано гірничо-видобувні та промислові концерни "Укррудпром", 5 гірничо-збагачувальних комбінатів, 17 шахт та 10

кар'єрів, металургійний комбінат "Арселор Міттал Кривий Ріг", коксохімічний та цементний заводи тощо, що зумовлює складну екологічну обстановку, високий рівень забрудненості повітря. У цих несприятливих для здоров'я регіональних умовах першочерговим стає завдання підвищення захисних якостей організму студентів за допомогою засобів фізичної культури та здорового способу життя. На думку Т. Пантюк, проблема фізичної культури та здорового способу життя не є новою, оскільки на кожному етапі розвитку цивілізації було чимало викликів, які змушували людину шукати шляхи вдосконалення життєвого простору та підтримання організму у працездатній та природній формі [8, с. 529].

В умовах європейської інтеграції, приєднання до світового простору гостро постає питання підготовки висококваліфікованих педагогічних кадрів, котрі володіють належною компетентністю щодо реалізації і здорового способу життя підрастаючого покоління.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема збереження і зміцнення здоров'я шляхом формування здорового способу життя у педагогіці досліджувалася й дослужується систематично. Актуальні педагогічні ідеї стосовно цього висловлювали ще Я. Коменський, Дж. Руссо, Й. Песталотці, П. Лесгафт, В. Сухомлинський. Формування здорового способу життя та охорони здоров'я молоді розглянуто в роботах Г. Голобородька, С. Лапаєнка, Н. Завидівської, В. Агарова, Н. Бугашева, В. Ніколаєнка та інших дослідників.

Питання вдосконалення методики фізичного виховання студентів вищих навчальних закладів стали предметом вивчення низки авторитетних науковців (В. Бальсевич, Б. Ведмеденко, І. Круглик, А. Скіневич, В. Мудрік, Б. Щур, С. Сичов, В. Кондаков, О. Леонов, Л. Соколенко, Н. Завидівська, Р. Бікмухаметов). Ними визначені такі базові шляхи вдосконалення фізичного виховання молоді для оптимізації процесу формування в них здорового способу життя, як: забезпечення змісту навчання через рекреаційно-оздоровчий та профілактичний компоненти; упровадження демократичної системи управління; формування сучасних валеологічних знань та вмінь; активна та диференційована пропаганда серед студентів фізичної культури і спорту; взаєморозуміння між викладачами і студентами; контроль за процесом навчання, а не його наслідками; підвищення направленості студентів на заняття фізичною культурою; урахування майбутньої професійної діяль-

ності; диференціація навчання; застосування комп'ютерної техніки; підвищення фахового рівня викладачів фізичного виховання; здійснення індивідуального підходу в оцінюванні фізичної підготовки студентів; позанавчальна фізкультурно-оздоровча та спортивно-масова робота; проведення занять зі студентами, що мають відхилення у стані здоров'я, за методикою адаптивної фізичної культури; використання сучасних інтерактивних технологій спортивного та оздоровчого тренування; забезпечення належної матеріально-технічної бази тощо.

Та незважаючи на високий ступінь досліджуваності проблеми, інтерес науковців до питань здорового способу життя молоді, проблем сучасного стану здоров'я та способу життя українського студентства залишається актуальним, оскільки постійно відбувається пошук шляхів покращення загального стану здоров'я молоді засобами педагогічного впливу, а це, передусім, – формування належного рівня фізкультурно-оздоровчої та спортивно-масової компетентності як учнів, так і майбутніх учителів. Погоджуючись із висловленою думкою Л. Сушенцевої, що "компетентність являє собою інтегральне особистісне утворення", інтегральний феномен, що поєднує знання, уміння, навички і готовність [9, 302], зауважимо, що фізкультурно-оздоровча компетентність, на наш погляд, передбачає готовність учителя взяти на себе відповідальність за формування звички до ЗОЖ підрастаючого покоління, усвідомити важливість і значущість цього процесу для суспільства, держави, нації.

Виклад основного матеріалу дослідження. Спроба надати вищій школі загальноєвропейського змісту започаткована ще 1957 року, коли було підписано Римську угоду. Декларація, яка отримала назву Болонської, підписана 29 країнами загальноєвропейського освітнього простору 1997 року під егідою Ради Європи та ЮНЕСКО. А 19 травня 2005 року цю декларацію підписала Україна, таким чином ставши учасником Болонського процесу. Навчальна дисципліна "Фізичне виховання" відповідно до її вимог передбачає: утілення в навчально-виховний процес методології системи фізичного виховання, гуманістичної за сутністю та демократичної за формою; науково-методичне обґрунтування оздоровчого напрямку фізичного виховання як системоутворюючого фактора цілеспрямованого вирішення завдань підготовки здорової, гармонійно розвиненої особистості громадянина України; зміна пріоритетів організаційно-методичного

забезпечення викладання навчальної дисципліни в напрямі впровадження сучасних здоров'язберігальних технологій на заняттях за спортивними вподобаннями студентів. Водночас, велике значення має співпраця викладача та студента. Саме такими є процеси створення, освоєння та застосування педагогічних новацій у справі покращення здоров'я та ведення здорового способу життя молоддю.

Здоровий спосіб життя є невід'ємною складовою частиною фізичного здоров'я людини, але й складовою найбільш проблематичною: чи дотримуватися засад ЗСЖ, чи ні – завжди залежить від більш-менш свідомого вибору особи [4, 95].

Сучасний студент під час навчання повинен отримати не тільки знання і навички щодо його майбутньої професії, але й набути професійного статусу, який передбачає зовнішній вигляд, стандарти поведінки, спосіб життя. Забезпечення оптимальних умов для навчання, праці, дозвілля, побуту, залучення до здорового способу життя сприяють формуванню здорового організму та збереженню здоров'я.

Здоровий спосіб життя відображає норми і правила життєдіяльності особистості, які спрямовані на: здатність продуктивно працювати, доцільно витратити свої сили, знання та енергію у процесі набуття знань для майбутньої професійної діяльності; оволодіння знаннями, уміннями й навичками відновлення організму після інтенсивної роботи; постійне поглиблення своїх моральних переконань, духовне збагачення; удосконалення своїх фізичних якостей і здібностей; самостійну підтримку і зміцнення власного здоров'я.

Студенти-випускники педагогічних ВНЗ працюють класними керівниками, учителями-вихователями, вихователями груп продовженого дня, заступниками директорів із навчальної й виховної роботи, директорами шкіл, працівниками відділу освіти. Тому проблема здоров'я та здорового способу життя і власне фактори, які впливають на стан здоров'я – це першочергові питання, у яких мають на професійному рівні орієнтуватися випускники педагогічних університетів.

Стан здоров'я людини обумовлюється економікою, способом життя, віком, спадковістю, реальними можливостями і здібностями, екологією. Бажання вести здоровий спосіб життя сьогодні стає основною умовою формування, зміцнення і збереження здоров'я молоді, особливо за екологічних умов промислових регіонів.

У Криворізькому регіоні, який

відрізняється проблемною екологічною ситуацією, першочерговим постає завдання збереження і зміцнення здоров'я підростаючого покоління за допомогою засобів оздоровчої фізичної культури та здорового способу життя. Керуючись Законом України "Про фізичну культуру і спорт", у м. Кривий Ріг проводиться організаційна робота щодо виконання Програми розвитку фізичної культури і спорту на 2016-2020 роки, затвердженої рішенням міської ради від 24.12.2015 за № 50. Сьогодні розвиток сфери "Фізична культура і спорт" у місті забезпечують 11 дитячо-юнацьких спортивних шкіл, 90 спортивних клубів та колективів фізичної культури промислових підприємств і організацій, 56 спортивних клубів, фітнес-центрів, 14 позашкільних навчальних закладів (центрів туризму, дитячо-підліткових клубів), 174 навчальних та 150 дошкільних навчальних закладів та якісний кадровий потенціал працівників фізичної культури і спорту у кількості 1204 спеціалістів. Охоплено фізкультурно-оздоровчою роботою більше 130 тис., а спортивною діяльністю – понад 28 тис населення міста. Загалом фізкультурно-оздоровча та спортивно-масова робота в місті спрямована на реалізацію Національної стратегії з оздоровчої рухової активності в Україні та Дніпропетровської області на період до 2025 року "Рухова активність – здоровий спосіб життя – здоров'я нації".

На Криворіжжі заняття з фізичного виховання проводяться в понад 10 ВНЗ I-II рівнів акредитації та 5 закладах III-IV рівнів акредитації. Колективи фізкультури створено на 98 промислових підприємствах та організаціях нашого міста, наприклад, "Арселор Міттал Кривий Ріг". У місті заборонено вилучення спортивних споруд із переліку об'єктів підприємств, установ, організацій при їх акціонуванні та використанні їх на інші цілі [3, с. 69].

Студент представляє індивідуальну й соціальну групу молоді, котра відрізняється властивими їй умовами життя, праці і побуту, соціальною поведінкою та психологією. Емоційні й розумові перевантаження, пристосування до нових умов проживання і навчання, негативний вплив криз призводить до погіршення адаптації студентів. Унаслідок цього вони потрапляють до групи підвищеного ризику щодо загального погіршення стану здоров'я української нації.

Державна національна програма "Освіта" (Україна XXI століття) передбачає утвердження людини як найвищої

соціальної цінності шляхом розкриття її здібностей та задоволення різноманітних освітніх потреб [2]. Дослідження фізичного стану студентів I-го курсу Криворізького державного педагогічного університету (набір 2016–2017 рр.) засвідчує, що близько 10–15% студентів складають групу ризику, 20–35% страждають хронічними захворюваннями, 5–10% – мають порушення постави, 35% – незадовільну фізичну підготовку і лише 5% – з доброю фізичною підготовкою та фізичним розвитком. Діагностичний аналіз підтверджує, що в усіх студентів різні способи життєдіяльності, різне здоров'я, різні цілі. Тому одним із пріоритетних завдань фізичного виховання у вищій школі постає проблема формування звички до здоров'я та здорового способу життя. Ось чому трансформація навчальної дисципліни "Фізичне виховання" відповідно до вимог Болонської декларації повинна відбуватися на засадах пріоритету здоров'я, що має стати системоутворюючим фактором та ідеологічним підґрунтям усієї мегасистеми фізичного виховання молоді [10, с. 55].

Проблема формування здорового способу життя молоді багатогранна. У студентів, котрі навчаються у вищих навчальних закладах, необхідно з'ясувати, що є причиною шкідливих звичок, а що сприяє веденню ЗСЖ.

Тому було проведено анкетування серед студентів першого курсу Криворізького державного педагогічного університету. Серед них взяли участь дівчата і юнаки у віці 18–20 років. З усіх опитаних більше половини вважають себе здоровими. Відхилення у здоров'ї 25% пов'язують із спадковістю, 15% – із шкідливими звичками, 10% – із недотриманням режиму дня і харчування, 10% – з поганим фізичним розвитком, 15% – із несприятливою екологічною ситуацією. Більше половини студентів (70%) не займаються спортом, а ті, хто займається спортом, в основному займаються легкою атлетикою, спортивними іграми, фітнесом та іншим. Незначна частина опитаних не мають шкідливих звичок. 55% палять (5–7 цигарок на день). 60% систематично вживає спиртні напої, 30% – не вживає і 10% – іноді вживає. Усі проводять біля телевізора понад 4 години на день. Увесь вільний час більшість студентів проводить за комп'ютером, мало хто з них робить епізодичну паузу.

Більшість респондентів не дотримуються режиму дня, понад 50% опитуваних тільки під час навчальних занять дотримуються режиму рухової активності.

При цьому більшість студентів знає про руйнівні впливи шкідливих звичок,

тому свідомо дотримуються ЗСЖ, інші ж знають, але не можуть або не хочуть відмовитися від поганих звичок. На питання "Що може вас змусити відмовитися від шкідливих звичок?" учасники опитування відповіли так: 10% – перемикання на спорт, 15% – умова партнера і бажання мати сім'ю, 15% – бажання мати здорових дітей, 5% – умова роботодавця, 10% – красива зовнішність, 20% – загроза захворювань, 5% – кодування, 15% – повна ізоляція від подразника і 5% – допомога близьких.

Більшість молоді відвідує заняття з фізичної культури з бажанням, лише частина – з необхідності. Більша частина респондентів важко витримує фізичні навантаження. 80% студентів займаються фізичною культурою і спортом, щоб зберегти здоров'я протягом усього життя.

Отже, результат проведеного дослідження показав, що більшість опитаних студентів мають шкідливі звички – в основному паління. Більшість опитаних проводять вільний час за комп'ютером або біля телевізора. Вони не приділяють належної уваги правильному харчуванню, не роблять ранкову гімнастику, не улаштовують прогулянок на свіжому повітрі.

Вивчення ставлення до окремих цінностей здорового способу життя юнаків і дівчат, котрі навчаються у вищому навчальному закладі і займаються фізичною культурою і спортом, показало, що в основному студентська молодь негативно ставиться до шкідливих звичок і не бажає їх бачити у своїх обрамців/обранців для створення сім'ї. У підході до вживання спиртних напоїв та наявності освіти не зафіксовано відмінностей за гендерною ознакою, проте виявлено, що до обрамців юнаки пред'являють більші вимоги, ніж дівчата до обрамців, у ставленні до паління – як "ні" та занять фізичними вправами – як "так" [7, с. 117].

Пріоритетність фізичного виховання у процесі виховання дітей, закріплення здорового способу життя в молоді та його підтримка у зрілому віці мають стати частиною державної політики. Рухова активність та правильне харчування є запорукою гармонійного фізичного розвитку, нормалізації ваги, наявності енергії і загального здоров'я. Використання електронних ресурсів сприяє підвищенню усвідомленості і зацікавленості студентів у питанні формування навичок ЗСЖ і, як наслідок, рівня фізичної підготовленості [1, с. 133].

На сьогоднішній день акцент розуміння фізичної підготовки, що раніше по-

еднувався зі спортивними, технічними і тактичними вміннями, переміщується у сторону фізичної активності (health related fitness) як цільової життєвої установки. У дослідженні категорії "здоров'я" у світогляді сучасного студента визначено, що у 49% "здоров'я" розглядається як фізична, 15% – психофізична, 22% – духовна і 14% – соціальна категорії [6, с. 198].

У ЗСЖ студента можна виокремити наступні складові.

Перша – організація режиму праці та відпочинку. Якщо строго дотримуватися режиму, виробляється чіткий ритм, що важливо для функціонування організму. Це створює оптимальні умови для роботи й відпочинку, тим самим сприяючи зміцненню здоров'я.

Запорука успіху – у плануванні свого часу. Студент має правильно чергувати працю та відпочинок. Після занять в університеті 1,5–2 години потрібно витратити на відпочинок. Під час роботи через кожних 50 хвилин зосередженої праці потрібно відпочивати 10 хвилин (наприклад, зробити легку гімнастику, провітрити кімнату, пройтися по коридору, не заважаючи працювати іншим).

Друга складова ЗСЖ – знищення шкідливих звичок, таких як паління, алкоголь, наркотики. Вони є передумовою для багатьох захворювань, різко скорочують тривалість життя людини, знижують витривалість, негативно позначаються на здоров'ї підростаючого покоління.

Третя складова – режим харчування, який має бути раціональним. Не можна порушувати основні закони збалансованого і раціонального харчування. Останнє забезпечує правильний ріст і формування організму, сприяє підвищенню працездатності і продовженню життя.

Четверта складова – підтримання фізичної форми. Для студентів, котрі перевантажені розумовою працею, систематичні заняття фізкультурою і спортом набувають вирішального значення. Щоденна ранкова гімнастика – обов'язковий мінімум фізичного навантаження. Вправи треба виконувати в добре провітреному приміщенні або на свіжому повітрі.

Позитивні емоції також необхідні для здорового способу життя: радість, щастя, задоволення життям, доброта. Дуже важливо уникати негативних емоцій, які руйнують здоров'я: злість, страх, образа, тривога, недовірливість.

Ведення студентами на заняттях із фізичного виховання "Щоденника здоров'я", спрямованого на застосування оздоровчої системи під час навчального

процесу, сприяє підвищенню стійкості до життєвих труднощів, стресогенних факторів та ведення ЗСЖ. "Щоденник здоров'я", зокрема, містить: антропометричні дані (зріст, вага, спірометрія, динамометрія); шляхи формування фізичного здоров'я; оцінка психічного здоров'я; оцінка функціонального стану; оцінка роботи імунної системи організму; наявність хронічних захворювань; режим дня у тижневому циклі; склад ранкової гімнастики; підбір фізкультпауз та фізхвилин під час підготовки до занять та екзаменів; підбір фізичних вправ для оздоровчого тренування; раціон харчування в денному циклі.

Скорочення навантаження з фізичного виховання у вишах до мінімуму, винесення дисципліни за межі навчального розкладу, низький рівень матеріально-технічного забезпечення не сприяють формуванню в молоді високого рівня особистої фізичної культури та фізичного стану, навичок до самостійних занять фізичними вправами, звички ведення здорового способу життя, і, як результат, держава не матиме конкурентоспроможного молодого спеціаліста на ринку праці [5, с. 63].

У формуванні здорового способу життя студентської молоді найважливішим є формування активної мотивації щодо збереження власного здоров'я. Формування мотивації повинно базуватися на діяльнісному принципі, тобто мотив здоров'я слід створювати через оздоровчу діяльність стосовно самого себе.

Здоровий спосіб життя визначається різними мотивами, зокрема: розвитком фізичних якостей, руховою активністю, позитивними емоціями від фізичних вправ, формуванням лідерських якостей тощо.

Відхилення студентів від засад ЗСЖ обумовлено бездіяльністю влади, несприятливими соціально-економічними умовами, низьким прожитковим мінімумом, відсутністю життєвої перспективи, низьким культурним рівнем, відсутністю звички та стійкого інтересу до фізичної культури тощо.

Отже, формування здорового способу життя – доволі складний педагогічний процес, однією із соціально-комунікативних основ якого є досконалі психолого-педагогічні та соціальні умови упорядкування.

Висновки з дослідження та перспективи подальших розвідок у даному напрямі. Фізичне виховання виступає обов'язковим предметом для професійної підготовки майбутніх фахівців освітянського фаху. Студенти мають мож-

ливість формувати свою професійну компетентність, зокрема фізкультурно-оздоровчу, на заняттях із фізичного виховання, де їм створено умови не лише для закріплення знань, умінь і навичок, а й для вироблення звички до ведення здорового способу життя. Таким чином, на основі викладеного вище можна зробити висновок, що фізичне виховання та спортивно-масова робота в позанавчальний час неабияк позначаються на формуванні професійної готовності (а саме фізкультурно-оздоровчої та спортивно-масової компетентності) майбутніх учителів до виховної та спортивної роботи із школярами щодо пропаганди здоров'я та ведення ЗСЖ.

Упровадження нових педагогічних технологій у навчальний процес із фізичного виховання, складання оздоровчих програм для самостійних занять, основ самоконтролю тощо не лише передбачає підготовку висококваліфікованого, конкурентоспроможного фахівця на сучасному ринку праці, який досконало володіє знаннями про здоровий спосіб життя та роль фізичної культури і спорту у цьому процесі, а й забезпечує належні передумови для дотримання інтересів держави щодо виховання здорового покоління молоді.

Перспективою наших подальших досліджень є розробка методик підготовки студентів до виховної роботи з фізичної культури з ключовими факторами психічного здоров'я, здоров'я загалом та дотримання принципів ЗСЖ.

ЛІТЕРАТУРА

1. *Гуменко Н.* Рухова активність і правильне харчування у формуванні здорового способу життя студентської молоді / Гуменко Н., Андріанов В., В. Марчик // Педагогіка вищої і середньої школи : зб. наук. праць [за ред. З. П. Бакум]. – Кривий Ріг : КП ДВНЗ "КНУ", 2015. – Вип.45. – С.132–136.
2. Державна національна програма "Освіта: Україна XXI століття" / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://sites.google.com/>
3. *Коваленко І. І.* Стан та розвиток фізичної культури в Кривому Розі / І. І. Коваленко, В. Є. Андріанов // Вісник міжнародного дослідного центру "Людина: мова, культура, пізнання" : шкварт. наук. журн. : [гол. ред. О. М. Холлод]. – 2009. – Т. 23 (4). – С. 68–73.
4. *Ладика П.* Формування ЗСЖ молодших школярів / П. Ладика, В. Бучок / Реалізація здорового способу життя: сучасні підходи. – Дрогобич, 2009. – С. 93–100.
5. *Марчик В. І.* Вплив різних форм

рухової активності на рівень фізичного стану студентів / Марчик В. І., Карпов В. І., Кайда Є. О. // Адаптаційні можливості дітей та молоді : XI Міжнар. наук.-практ. конф. (Одеса, 15–16 вересня 2016 року) : матеріали конференції. – Одеса : ПНПУ ім. К. Д. Ушинського, 2016. – Ч. 2. – С. 60–62.

6. Марчик В. І. Категорія здоров'я у цінностях сучасного студента / В. І. Марчик, І. Л. Мінжоріна // Сучасні проблеми та перспективи розвитку фізичного виховання та спорту : наук. часопис нац. пед. ун-ту ім. М. П. Драгоманова. – Серія 15. – Київ : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2016. – Вип. 3К2 (71) 16. – С. 199–201.

7. Марчик В. І. Цінності здорового способу життя студентської молоді за гендерною ознакою / Марчик В. І., Андрианов Т. В., Василенко В. В. // Взаємодія духовного й фізичного виховання в становленні гармонійно розвинутої особистості : III міжн. наук.-практ. онлайн-конф. (Слов'янськ, Україна, 24–25 березня 2016 р.) : зб. ст. : у 2 т. / [за ред. В. М. Пристинського, О. І. Федорова]. – Слов'янськ : ДВНЗ "Донбаський державний педагогічний університет", 2016. – Т. 1. – С. 115–119.

8. Пантюк Т. І. Виховання здорового способу життя як важлива умова гармонійного становлення особистості / Т. І. Пантюк // Педагогіка вищої та середньої школи : зб. наук. праць / [гол. ред. З. П. Бакум]. – Кривий Ріг : КДПУ, 2011. – Вип. 33. – С. 526–533.

9. Сушенцева Л. Л. Формування професійної мобільності майбутніх кваліфікованих робітників у професійно-технічних навчальних закладах: теорія і практика : [монографія] / Л. Сушенцева; Інститут професійно-технічної освіти НАПН України. – Кривий Ріг : Видавничий дім, 2011. – 439 с.

10. Третяков М. О. Завдання кафедри фізичного виховання вищих навчальних закладів України у контексті інтеграції до Європейського освітнього простору / М. Третяков // Фізичне вихо-

вання аграрних вищих закладів освіти : проблеми, пошуки та шляхи вирішення : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. присвяченої 110-річчю Національного аграрного університету та 70-річчю кафедри фізичного виховання. – Ніжин : Міланік, 2008. – С. 43–46.

REFERENCES

1. Gumenko N. Ruxova akty`vnist` i pravyl`ne xarchuvannya u formuvanni zdorovogo sposobu zhy`ttya students`koyi molodi / N. Gumenko, V. Ye. Andrianov, V. I. Marchy`k // Pedagogika vy`shhoyi i seredn`oyi shkoly` : zb. nauk. prac` / za red. Z. P. Bakum. – Kry`vy`j Rig : KPI DVNZ "KNU", 2015. – Vy`p. 45. – S. 132–136.

2. Derzhavna nacional`na programa "Osvita: Ukrayina XXI stolittya" / [Elektronny`j resurs]. – <https://sites.google.com/>

3. Kovalenko I. I. Stan ta rozvy`tok fizy`chnoyi kul`tury` v Kry`vomu Rozi / I. I. Kovalenko, V. Ye. Andrianov / Visny`k mizhnarodnogo doslidnogo centru "Lyudy`na: mova, kul`tura, piznannya" : shhokvart. nauk. zhurnal : [gol. red. O. M. Xolod]. – 2009. – Tom 23(4). – S. 68–73.

4. Lady`ka P. Formuvannya ZSZh molodshy`x shkolyariv / P. Lady`ka, V. Buchok // Realizaciya zdorovogo sposobu zhy`ttya: suchasni pidxody`. – Drohoby`ch, 2009. – S. 93–100.

5. Marchy`k V. I. Vply`v rizny`x form ruhovoyi akty`vnosti na riven` fizy`chnogo stanu studentiv / V. I. Marchy`k, V. I. Karpov, Ye. O. Kajda // Adaptacijni mozhly`vosti ditej ta molodi : XI Mizhnar. nauk.-prakt. conf. (Odesa, 15–16 veresnya 2016 roku) : materialy` konferenciyi – Odesa : PNU im. K. D. Ushy`ns`kogo, 2016. – Ch. 2. – S. 60–62.

6. Marchy`k V. I. Kategoriya zdorov'ya u cinnostyax suchasnoho studenta / V. I. Marchy`k, I. L. Minzhorina // Suchasni problemy` ta perspekty`vy` rozvy`tku fizy`chnogo vy`xovannya ta sportu : Naukovy`j chasopys` nac. ped.

universy`tetu im. M. P. Dragomanova. – Seriya 15. – Ky`yiv : NPU im. M. P. Dragomanova, 2016. – Vy`p. 3K2 (71) 16. – S. 199–201.

7. Marchy`k V. I. Cinnosti zdorovogo sposobu zhy`ttya students`koyi molodi za gendernoyu oznakoyu / V. I. Marchy`k, T. V. Andrianov, V. V. Vasy`lenko // Vzayemodiya duxovnoho j fizy`chnogo vy`xovannya v stanovlenni garmonijno rozvy`nenoyi osoby`stosti : III mizhn. nauk.-prakt. onlajn-konf. (Slov'yans`k, Ukrayina, 24–25 bereznya 2016 r.) : zb. statej u 2 t. / za red. V. M. Pry`sty`ns`kogo, O. I. Fedorova. – Slovyans`k : DVNZ "Donbas`ky`j derzhavny`j pedagogichny`j universy`tet", 2016. – T. 1. – S. 115–119.

8. Pantyuk T. I. Vy`xovannya zdorovogo sposobu zhy`ttya yak vazhly`va umova garmonijnogo stanovlennya osoby`stosti / T. I. Pantyuk // Pedagogika vy`shhoyi ta seredn`oyi shkoly` : Zb. nauk. prac` / Gol. red. Z. P. Bakum. – Kry`vy`j Rig : KDPU, 2011. – Vy`p. 33. – S. 526–533.

9. Sushenceva L. L. Formuvannya profesijnoyi mobil`nosti majbutnix kvalifikovany`x robitny`kiv u profesijno-texnichny`x navchal`ny`x zakladax: teoriya i prakty`ka : monografiya / L. Sushenceva; Insty`tut profesijno-texnichnoyi osvity` NAPN Ukrayiny`. – Kry`vy`j Rig : Vy`davny`chy`j dim, 2011. – 439 s.

10. Tret`yakov M. O. Zavdannya kafedry` fizy`chnogo vy`xovannya vy`shhy`x navchal`ny`x zakladiv Ukrayiny` u konteksti integraciyi do Yevropejs`kogo osvith`ogo prostoru / M. Tret`yakov // Fizy`chne vy`xovannya agrarny`x vy`shhy`x zakladiv osvity` : problemy`, poshuky` ta shlyaxy` vy`rishennya : Materialy` Vseukrayins`koyi naukovy`-prakty`chnoyi konferenciyi, pry`svyachenoyi 110-richchyu Nacional`nogo agrarnogo universy`tetu ta 70-richchyu kafedry` fizy`chnogo vy`xovannya. – Nizhy`n : Milanik, 2008. – S. 43–46.

Стаття надійшла 8.02.2018 р.